

B. Szakmai önéletrajz

I.

1952. március 7-én születtem Budapesten. Középiskolai tanulmányaimat az ELTE Apáczai Csere János Gimnáziumában végeztem. Az érettségivel alapfokú könyvtárosi képesítést is szereztem. 1970-1975 között folytattam tanulmányokat az ELTE Bölcsészettudományi Karán, előbb történelem-francia, majd történelem-levéltár szakon (a levéltár szak ekkor C szaknak számított). Tanulmányaimat jeles eredménnyel fejeztem be (diplomaszám: 422/1975), s kaptam történelem szakos tanári és levéltárosi diplomát. Szakdolgozati témám vezetője Bolla Iлона volt. 1975. szeptember 1-től 1978. december 31-ig Esztergomban, a Komárom megyei levéltárban dolgoztam levéltárosként. 1979. január 1-én fő munkahelyem az ELTE BTK Középkori és Kora-Újkori Magyar Történeti Tanszéke lett, ahol 1997. szeptember 1. óta vagyok docens. Ma is ezen a tanszéken dolgozom.

Egyetemi doktori disszertációm (*Adalékok az Aba nemzetség birtok- és családtörténetéhez. Egyetemi doktori disszertáció. Budapest, 1977. 330.*) vidéki levéltárosként, 1978-ban védtem meg egyhangú *Summa cum laude* minősítéssel (116/1977-78.sz., témavezetőm: Gerics József) az ELTE-n. Az akkori doktori bizottságom elnöke Sinkovics István professzor volt, s történészként Gerics József és Unger Mátyás professzorok voltak a tagjai. 1994-ben adtam be kandidátusi értekezésemet (*Életpályák a magyar pénzügyigazgatásban a 15. század első felében. Kandidátusi értekezés. Budapest, 1994. 218.*), amit 1995-ben 100 %-os eredménnyel védtem meg (anyakönyvi szám:15964.sz.).

1997-ben nyertem el a *Széchenyi Professzori Ösztöndíjat*, ami nagy jelentőséggel bírt a számomra, hisz többet tudtam kutatással és oktatással foglalkozni. Ösztöndíjam 2001-ben zárult le.

2008-ban habilitáltam az ELTE-n. A habilitációs előadásomat németül tartottam (*Einkünfte von König Matthias am Anfang der 1460er Jahre*). A diploma száma: 549/2008. Akadémiai doktori értekezésem tárgya sóbányászat és sókereskedelem volt (*Magyarországi sóbányászat és sókereskedelem a késő középkorban. Akadémiai doktori értekezés. Budapest, 2008. 315.*). Disszertációm 2009. december 9-n védtem meg (97 %-os eredménnyel), a MTA Doktori Tanácsa a 2010. április 16-i határozatában adományozta nekem a MTA doktora címet (anyakönyvi száma: 4917). Az erről szóló közlemény megjelent az Akadémiai Értesítő 2010. május 14-i számában (LIX/2010. évf. 5.sz.), 132. oldalon.

Esztergomi levéltárosként kapcsolódtam be a Borsa Iván irányításával működő oklevélkataszteri csoportnak a munkájába. 1981-ig működött a csoport, amelynek során a Magyar Országos Levéltáron kívül őrzött középkori oklevelek számbavételét végeztük el. 1981 és 1986 között a Szegeden meginduló Anjou-kori oklevéltár számára végeztem anyaggyűjtést. 1987-88-ban a Budapesti Történeti Múzeum Középkori osztálya másodállású munkatársaként a Budapest története okleveles emlékei Mátyás-kori kötetének az

előkészítését végeztem. 1988 és 1990 között külső munkatársként dolgoztam a múzeum számára, s az oklevelek ellenőrzésével foglalkoztam.

Fő munkahelyemen kívül 1990 és 1998 között (néhai Rácz István egyetemi tanár meghívására) tanítottam a Debreceni Egyetem Történeti Intézete Középkori- és Kora-Újkori Magyar Történeti tanszékén középkori magyar történelmet (előadások, szemináriumok és speciális kollégiumok). Mivel elnyertem a Széchenyi professzori ösztöndíjat, a debreceni oktatást abba kellett hagynom.

2002 és 2004 között a MTA által támogatott, a Budapesti Közgazdasági Egyetem Gazdaságtörténeti Tanszéke mellett működő Gazdaság- és Társadalomtörténeti kutatócsoportban is tevékenykedtem (vezetője Buza János professzor volt). Egyúttal néhány alkalommal a Gazdaságtörténeti Tanszék felkért egyetemi előadás tartására. A kutatócsoport németországi nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezett, s ennek révén ismertem meg Markus Denzel professzort 2003-ban (Lipcsei Egyetem).

Rendszeresen veszek részt konferenciákon, itthon és külföldön. A hazai rendezvények közül most a Kubinyi András által szervezett 2006-os és 2007-es középkori gazdaságtörténeti műhelykonferenciát szeretném megemlíteni, amelyeken előadást tartottam, ülést vezettem. Tudományos pályám során három könyvet publikáltam, ezen kívül a kifejezetten tudományos írásaim száma 82. Emellett 5 könyv szerkesztésében vettem részt (két művet egyedül), 4 olyan művem van, ami oktatási segédanyagnak tekinthető. 19 darab népszerű tudományos cikket készítettem, recenzióim száma 42. A citációk száma 335 (ebből 123 a 2000 után készült művekre vonatkozik). Publikációim és idézettségem megtekinthető a köztestületi személyi adataimnál illetve az OTKA adatbázisában (a MTMT feltöltése folyamatban van).

Tudományos pályámon meghatározó jelentőségűnek bizonyult külföldi kutató munkát biztosító néhány ösztöndíj. 1986-ban 4 hónapot kutattam Rómában és Bolognában. *Hungarica* gyűjtés mellett (Rómában) Bolognában tanuló magyar egyetemistákra kerestem adatokat (ehhez az alapot azok a bolognai források adták, amelyeket Sinkovics István professzor olvasott össze velem 1983-84-ben). 1999-ben két hónapot töltöttem Bécsben, CH ösztöndíjjal. Egyrészt az Erdődy család levéltárában kutattam, másrészt a *Hofkammerarchiv*ban végeztem forrásfeltáró munkát. Akkor akadtam rá azokra a számadásokra, tanulmányoztam őket eredetiben, amelyeknek az elemzése az akadémiai doktori értekezésem fontos részét képezték. 2004-ben Dubrovnikban kutattam. 2007-ben és 2008-ban Rómában, Velencében és Milánóban (2009-ben ismét Velencében) végeztem rövid kutatásokat, amelyek során az un. *Landus* jelentés eddig nem ismert kéziratait tártam fel. Ez azért jelentős, mert a kézirat variánsok eltérő információkat tartalmaznak. Többször kutattam Kassán a városi levéltárban és Eperjesen. Ezen kívül lehetőségem volt arra, hogy Pozsonyban, Jénában és Lipcsében is dolgozzam.

OTKA pályázatot témavezetőként csupán egyszer kértem. Pályázatom kedvező elbírálásban részesült, így 2003 után a T 043750.sz. Magyarország az európai gazdaságban (15- 17. század) c. pályázat témafelelőse lettem. A pályázatban Gecsényi Lajos vett még részt. Az OTKA támogatása akadémiai doktori disszertációm több fejezetéhez és oktató

munkámhoz nélkülözhetetlen segítséget nyújtott. Munkánkról az OTKA bizottság kedvezően nyilatkozott. Korábban tagja voltam egy ciklusban a *Jakó Zsigmond* által irányított Erdélyi okmánytár pályázatnak. Legutóbb a *Sváb Tükör* fordítását támogató pályázatnál lettem számításba véve. Jelenleg OTKA pályázatomban elbírálás alatt áll.

Eddigi tudományos pályám során több történeti kérdés érdekelt, különböző módszereket alkalmaztam. Esztergomban készítettem 19. századi vonatkozású írásokat, amelyeket igazgatómmal, Ortutay Andrással vitattunk meg. Írtam tankönyvfejezeteket. Végeztem genealógiai, archontológiai és prozopográfiai, családtörténeti vizsgálatokat, amelyeket társadalomtörténeti illetve gazdaságtörténeti kérdések megoldására használtam fel. Készítettem településtörténeti dolgozatot. Egy hosszabb írásom királyi/királynéi mellékreidenciát tárgyalt (Diósgyőr). Írtam történeti demográfiai tanulmányt. Foglalkoztam historiográfiával (Csoma József, Fraknoi Vilmos, Hóman Bálint, Wertner Mór). Foglalkoztat a hazai bányászat középkori története, annak társadalomtörténeti vonatkozásai is. Az utóbbi 10 évben különösen sok tanulmányt publikáltam a hazai bányászat és sókereskedelem kérdésköréből. Kutatásaim során mindig tekintettel voltam a hazai jelenségek európai párhuzamaira.

Társadalomtörténeti kérdések érdekeltek s ma is azok érdekelnek. Pályám kezdetén elsősorban a középkori magyar családok története érdekelt, ám a genealógiát és birtoktörténetet társadalomtörténetre használtam fel. Ebből a témakörből (Aba nemzetség) készítettem egyetemi doktori disszertációm. Ez az érdeklődés vitt el a pénzügyigazgatás tisztségviselői felé. Így a 80-as évek végétől, a 90-es évek elejétől fogva a középkori magyar pénzügyigazgatásban tevékenykedők társadalmi összetétele foglalkoztatott. Eme kérdés vizsgálatához nem elégedhettem meg csupán a genealógiai munkamódszer alkalmazásával, hanem az archontológia és a prozopográfia módszeréhez kellett fordulnom. Ezt a két eljárást a nemzetközi medievisztikai irodalomban az elsők között alkalmazta a magyar Kubinyi András. Ezeket a módszereket szinte vele egy időben használta fel kutatásai során a kiváló német gazdaságtörténész, Wolfgang v. Stromer, akit a német kereskedő társaságok európai üzleti kapcsolatrendszerére érdekelt. Stromer természetesen foglalkozott Magyarországgal is. Eredményei nagy hatásúaknak bizonyultak, hisz többek között arra a következtetésre jutott, hogy a 15. század elején az olasz tőkés csoportok befolyását a magyar királyság területén német vállalkozók szüntették meg. Feltehetően Stromer eltúlozta a valóságot. Kubinyi András, Teke Zsuzsa kutatásai mellett az én eredményeim is azt sejtetik (azóta két fiatal kutató vizsgálatai megerősítették a tényt), hogy az itáliaiak 1400 után sem veszítették el befolyásukat Magyarországon. Ide vonatkozó kutatásaim ugyan kandidátusi disszertációmhoz kapcsolódtak, ám a probléma azóta is foglalkoztat. Ezért (is) gyűjtöttem a 15. századi pénzügyigazgatási tisztségviselőkre vonatkozó adatokat, amelyek jövőbeni feldolgozása lehetővé teszi azt is, hogy a középkori magyarországi gazdasági értelmiséget (Jakó Zsigmond megfogalmazása) mint társadalmi csoportot közelebbről megismerhessük. Újabb eredményeimet a *Kamarai jövedelem és urbura* c. tanulmányomban publikáltam (2001 – Berlász Jenő emlékkönyv) illetve Gyulaférvárott (2006) és Nagyváradon (2007) tartott nemzetközi konferenciákon mondtam el. Megjegyzem, az itáliaiak lengyelországi befolyása szintén megállapítható. Említett tanulmányom foglalkozott a magyarországi rész

kereskedelmével is, ami példa a német és olasz tőkés csoportok együttműködésére. Az itáliaiak jelenléte foglalkoztatott az 1530-as évek sókamara ispánjairól szóló dolgozatomban is (Levéltári Közlemények 2004.). Az olasz és német üzletemberek kutatása egyben alkalmas arra, hogy hazánknak az európai gazdaságban betöltött helyét vizsgáljuk.

Az olasz és német tőkés csoportok irányították figyelmemet a hazai arany termelés fejlődésére illetve Nagybánya szerepére. Magam a Zsigmond kor arany termelését többre becsültem, mint pl. Mályusz Elemér.

Mivel kevés forrással rendelkezünk, minden adatot figyelembe kell vennünk. Így használják fel Kovács Ferenc illetve Paulinyi Oszkár óta a kutatók az aranytermelés megbecsülésére azt az olasz nyelvű leírást is (1462/63 tájáról), amely Mátyás király bevételeiről tájékoztat. Az utóbbi időben sikerült Itáliában több szövegváltozatot megtalálnom, s legutóbbi írásomban a szövegek egymás közötti viszonyát, kronológiai rendjét próbáltam rekonstruálni.

Végeztem historiográfiai kutatásokat is. A 14. század konkrét gazdaságtörténeti kérdései irányították figyelmemet Hóman Bálint munkássága felé, s így önként adódott, hogy a Károly Róbert gazdaságpolitikájával foglalkozó könyvéhez utószót írjak. Az utószóban arra törekedtem, hogy Hóman pályáját ne csak a szakirodalom, hanem írásos dokumentumok (pl. levelezése) segítségével világítsam meg. Természetesen támaszkodni tudtam mások eredményeire. Paulinyi Oszkár tudományos pályája régóta érdekelt, ezért örömmel vállaltam el, hogy a tanulmányait közre adó kötet munkálataiban részt vegyek.

1996-ban Kubinyi András biztatására vállalkoztam arra, hogy a Miskolc monográfia középkori részében elkészítsem a diósgyőri uradalom történetét. A munka révén egy középkori királyi (mellék)rezidencia ismerhető meg. Sikerült számos újabb adatot feltárnom, s így a szakirodalom eddigi feldolgozásainál árnyaltabban és nagyobb terjedelemben tudtam bemutatni az uradalom kialakulását, belső viszonyait. Be tudtam mutatni az uradalom helyét a szélesebb északkeleti táj hatalmi struktúrájában. Az uradalom történetének a feldolgozása két irányba vitte el az érdeklődésemet. Egyrészt el kezdtem foglalkozni a magyarországi királynéi birtokokkal (a királynéi intézmény kutatásának széles nemzetközi irodalma van, magam a 80-as években egy datálatlan oklevél miatt foglalkoztam Borbála kancellárjaival). Másrészt újabb adatokkal illetve a Kassa és Szeged javára kiadott privilégiumok feldolgozásával a táj középkorvégi borkereskedelméről készítettem tanulmányt. Kutatásom azt a véleményt támasztja alá, hogy a 15. század második felében nőtt meg a kassaiak érdeklődése a hegyaljai borvidék iránt, s ennek megfelelően nem a 16. században, hanem már korábban elkezdődött az itteni bor minőségének a javulása.

A bor kereskedelme vitt el a Lengyelország felé irányuló utak vizsgálatához, amelynek során elsősorban Sáros megye úthálózatának a kialakulását kutattam. Hasznosítottam a szlovákiai kutatók eredményeit. A Lengyelország felé irányuló kereskedelem miatt készítettem ismertetést Stanislaw Sroka fontos, nálunk alig ismert és hozzáférhető okmánytáráról (Turul 2004), amely a magyar királyság levéltáraiban fellelhető lengyel vonatkozású okleveleket adta közre.

Erdéllyel foglalkozva láttam, hogy a Szászföld kiváló forrásadottságai demográfiai vizsgálatokat tesznek lehetővé. Az is kiderült a számomra, hogy az itthoni szakirodalom száz éves (ma már elavult) tudományos véleményét vett át. Külön-külön vizsgáltam a nagy városokat, a mezővárosokat és a falvakat. Kutatásaim során felhasználtam a legújabb történeti demográfiai és társadalomtörténeti megközelítéseket.

Az 1994 utáni időszakban fordultam a társadalomtörténet al-diszciplinájának számító gazdaságtörténet nélkülözhetetlen nyersanyagául szolgáló számszaki adatokat tartalmazó források felé.

Mohács utáni dokumentumokat különösen sokszor hasznosítottam a hazai sóbányászattal, sótermeléssel foglalkozó kutatásaim során. Kandidátusi disszertációmban (*Életpályák a magyar pénzügyigazgatásban a 15. század első felében*) az érdekelt, hogy kik álltak a királyi sókamarák élén a Zsigmond-korban. Szerencsés a hazai kutatás, hogy Kubinyi András kitűnő összefoglaló tanulmányai világítják meg a királyi sómonopólium működését. Ugyanakkor nem volt lehetőség arra, hogy minden kérdést megválaszoljon. Több problémát Kubinyi András vetett fel. Érdeemesnek látszott a hazai sótermelést, sókereskedelmet, a királyi sómonopólium működését stb. tovább kutatni. Már csak azért is, mert Nyugat-Európában a 60-as évek óta megélnék az érdeklődés eme ásvány iránt. A külföldi szakirodalmat tanulmányozva meglepetten tapasztaltam, hogy külföldön jobban ismerik a lengyel sóbányászatot, mint a magyarországit (fontosabb gazdaságtörténeti kézikönyvekben meg sem említik a hazai sótermelést). Habilitációs értekezésemben a 16. századdal foglalkoztam, míg akadémiai értekezésem elsősorban a késő középkor viszonyait tárgyalta.

Az ELTE-n, a Történettudományi Doktori Iskola keretében folyó doktori képzésben 1998-tól oktatok. 2000 óta veszek részt a felvételiztetésben. 2004-ben a tanszékünk mellett működő Középkori- és Kora-Újkori Magyar Történelmi program vezetését vettem át, majd amikor (2005-ben) a program kettévált, a Középkori Magyar Történelem doktori programnak lettem a vezetője. Részletes konzultáció után Gerics József és Solymosi László professzorral együtt dolgoztuk ki akkor ennek a programnak a képzési rendjét. Sajnos kevés hallgatót érdekel a középkor (ők a középkori magyar program mellett választhatják az egyetemes történeti és a történelem segédtudományai doktori programot is), kevesen vállalják az ehhez kapcsolódó ismeretek megszerzését, és sajnálatos módon kevés az ösztöndíjas helyek száma. Így általában évente egy-egy ösztöndíjas hallgató kezdi meg nálunk a tanulást (2007-ben kivételesen két ösztöndíjas helyet sikerült szereznem). Irányítással eddig két hallgatóm szerzett abszolutóriumot, s egy doktorandusz az abszolutórium megszerzése előtt áll. Egy hallgatóm ez évben kezdte meg a doktori tanulmányait. Sajnálatos módon eddig még egyikük sem védte meg az értekezését (pedig egyikük ismert szakember).

A programvezetői kötelezettségeken kívül a különböző programokra járó azon hallgatókkal, akiknek nem vagyok témavezetője, kérésükre a tanórákon kívül rendszeresen konzultáltam/konzultálok, segítségükre vagyok (akár szakmai kérdéstről, pl. források értelmezése, szakirodalom stb., akár hivatali ügyekről volt szó). Néhány nevet szeretnék megemlíteni. A 90-es évek végéről megemlíthető a romániai Marius Diaconescu (ma a

Bukaresti Egyetemen tanít) neve. Romániából a tanulmányai kezdete óta egész a védésig foglalkoztam Simon Zsolttal (Marosvásárhely), mind a CEU-n folytatott mesteri tanulmányai illetve ELTE-n folytatott doktori tanulmányai idején. Ma már mind a ketten megbecsült kutatók. Megemlíthetem Török Márta (középiskolai tanárnő Szentendrén), Sölch Miklós és Spekner Enikő nevét is. Ladányi Erzsébet ny. egyetemi docens mind súlyosabbá váló betegsége miatt az utóbbi időben többször velem konzultált hallgatója, Nikolicza Erika (dunaújvárosi tanárnő). Idén tavasszal témavezetője mellett engem kért meg, hogy disszertációja első változatát elolvassam és véleményezzem. A kérésnek természetesen szívesen tettem eleget. A középkori egyetemes történelmi doktori programon tanul Vadas András (éghajlattörténet a témája), akivel egyetemista kora óta konzultálok rendszeresen. A 2009/2010-es tanévben a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem felkérésére Ioan Aurel Pop akadémikus hallgatójának (Hapca Anca Ramona) magyarországi kutatásai idejére témavezetője voltam. A konzultációk idegen nyelven folytak, ugyanis a hallgató sajnos módon nem tud magyarul. Doktorandusz hallgatóinkkal (tehát még disszertációjuk megvédése előtt) többször szerepeltem együtt tudományos konferencián (pl. Marius Diaconescu, Simon Zsolt, Török Márta, Spekner Enikő, Sölch Miklós, Nikolicza Erika, Halász Éva, Szende László, Arany Krisztina stb.).

A program irányítójaként közreműködöm a diákok szigorlati és védési bizottságainak a kialakításában, segítem őket, hogy publikálási lehetőséget, konferencián szereplési lehetőséget találjanak. A középkori magyar történelem doktori programon belül nem csak munkahelyem tanárai tanítanak. 2010 májusában Nagy Balázs egyetemi docenssel a középkorász doktoranduszok számára konferenciát szerveztünk (emlékezetem szerint utoljára 2003-ban került ilyen rendezvényre sor), s úgy tervezzük, hogy a diákok számára 2011-ben is biztosítunk lehetőséget arra, hogy nyilvánosan bemutassák eredményeiket.

Arra törekszem, hogy más doktori programokkal szoros együttműködést alakítsak ki. 2005-ben – Bertényi Iván professzornak hála – a Történelem Segéd tudományai programmal (ahol szintén folyik középkorász képzés) lett szorosabb az együttműködés. Utóbbi időben erősödtek a kapcsolatok a Középkori és Kora-Újkori Egyetemes Történelmi program középkori alprogramjával is. Kísérleti jelleggel közös szemináriumot tartunk, ahol a diákok eddigi kutatási eredményeikről adnak számot vagyis a két diszciplina művelői hallhatják egymás előadásait, amelyekhez más – más szempontok alapján szólhatnak hozzá. A megoldás hasznos, és a középkor egységes szemléletére nevel. A szemináriumra meg szoktunk hívni kutatókat más budapesti és vidéki tudományos műhelyekből.

II.

Egyetemi oktatóként kezdetben a XI. századtól a XVIII. század végéig terjedő korszak történelméből tartottam szemináriumokat. Mind nappali, mind pedig levelező tagozaton oktattam. 1984-től kezdve azonban lehetőség nyílt arra, hogy csak középkori magyar történelmet tanítsak. Ám a kora-újkori órákra való felkészülést nem tekintem elvesztegetett időnek, mivel sikerült mélyebben megismernem a XVI-XVIII. század történelmét. Tartottam szemináriumokat, forrásgyakorlatokat, proszemináriumokat, speciális

kollégiumokat. Az utóbbi időben a só történetéről tartok társadalomtörténeti szempontú speciális kollégiumot. 1999-ben az egri, 2000-ben pedig a győri kihelyezett levelező tagozaton oktattam. A 90-es években kísérleti jelleggel Medievisztikai program indult az ELTE-n (vezetője Bertényi Iván professzor volt), ahol szintén oktattam. Debreceni Egyetemen is tanítottam.

Az ELTE-n a 90-es évek elejétől kollokvium köteles évfolyam előadás formájában tanítom Erdély középkori történetét, amit fontos feladatnak tekintek. Elsősorban a magyarországi gazdaság és társadalom középkori története és Erdély múltja érdekel. A 90-es évek elejétől szigorlatoztatok középkori magyar történelemből, s 1994-től vagyok folyamatosan történelemből nappali és levelező tagozaton államvizsga illetve szakzáró vizsga bizottság tagja. Mint közismert, középkori történelem kevés diákot vonz. Több történelem és levéltár szakos diák szakdolgozatát irányítottam, másokat pedig bíráltam. Az elmúlt 6 évben 8 diák szakdolgozati témavezetője lettem. 2005-ben felkérésre a Pécsi Egyetem egyik hallgatójának (*Glück László*) a gazdaságtörténeti témájú szakdolgozatát bíráltam el.

Az ELTE-n a középkori történelem MA szakirányért én felelek. Jelentős lépésnek tartom, hogy egységes középkori szakirányt létesítettünk (vagyis nem igazodtunk az egyébként természetesen fontos tanszéki keretekhez), ugyanis így a magyar és egyetemes történeti képzést egységes keretbe tudjuk fogni, elősegítjük, hogy a hallgatók a magyar és az egyetemes történelmet egységesként lássák. A középkorász szakma is igényli ezt a képzési formát.

Az új egyetemi oktatási rendszer szakított a hagyományos szisztémával. Kezdetől fogva bekapcsolódtam a BA s MA diszciplináris képzés illetve MA tanárképzés történelem moduljának előkészítésébe. Több tantárgy programját, tematikáját, irodalomjegyzékét én dolgoztam ki, többnek lettem témafelelőse (nem csupán a történelem diszciplináris és tanári részén, hanem levéltár szakon is). Szerencsére most a vártnál nagyobb érdeklődés mutatkozik meg az általunk indított középkori MA szakirány iránt.

A BA szakos hallgatók középkori magyar történelmi ismereteikről komplex (írásbeli és szóbeli rész) záróvizsgán tesznek tanúbizonyosságot. Abból a célból, hogy a vizsgát minél sikeresebben tegyék le, kezdeményezésemre segédanyagokat (kronológia, történeti személyek életrajza, történeti földrajzi fogalmak) tettünk fel az internetre.

Bekapcsolódtam a Medievisztika interdiszciplináris MA szakirány tematikájának a kidolgozásába is, ám ez a program végül nem lett akreditálva. Az ELTE Irodalomtudományi Intézete kezdeményezte a Reneszánsz szakirány létesítését. Ennek az un. 0. évfolyamán kutatók, egyetemi oktatók tartanak tudományos előadásokat. Magam egy 15. századi olasz követjelentés forráskritikai kérdéseiről beszéltem 2010-ben ezek között a keretek között.

Karunkon eddig nem tartottam órákat idegen nyelven. El kell azonban mondanom, hogy már évek óta járnak hozzánk külföldi hallgatók, akik nem vagy alig tudnak magyarul. Velük rendszeres konzultációkat folytatok idegen nyelven (német, francia).

Kezdő tanárként 8-10 órát tartottam hetente. Miután az új képzési rendszer bevezetésre került, növekedett az óraszámom. Az elmúlt félévben (a doktori képzéssel együtt) heti 14 órában tanítottam – különböző szinteken.

Amíg felvételi volt, 1979-től kezdve minden évben rendszeresen javítottam felvételi írásbeli dolgozatokat (ilyen feladatot a *Közgazdaságtudományi Egyetemen* szintén vállaltam). Az 1980-as években alkalmasszerűen, 1990-től folyamatosan tagja voltam szóbeli bizottságoknak. Az utolsó felvételi kötelező évben bizottságot vezettem.

Természetes az is, hogy részt vállaltam a tanári továbbképzésben (Szabolcs Ottó felkérésére). Többször tartottam előadást a Történelem tanárok őszi konferenciáján (legutoljára 2008 őszén Mátyás királyról). 2008-ban a Mátyás évfordulóhoz kapcsolódó nyári továbbképzési kurzust (Tardon volt a helyszíne) én szerveztem meg. Munkám elismeréseképpen 2001-ben a Honvédelmi Minisztérium jutalomban részesített.

1989 júniusában és 1993 májusában Beregszászon tanítottam (Szabolcs Ottóval, Závodszy Gézával, Salamon Konráddal, Marosi Endrével) ottani magyar nemzetiségű tanárokat. 2002-ben Gyergyószentmiklóson tartottam előadást. Kolozsváron 2002. januárjában az egyetem magyar nemzetiségű hallgatóinak tartottam a magyarországi gazdaságtörténeti kutatásokról előadást.

A doktori képzésben végzett munkámról életrajzomban már korábban beszámoltam.

1996-ban jelent meg az Aula Kiadó gondozásában a Magyarország gazdaságtörténete c. tankönyv (Szerk. Honvári János), amelyben a középkorral foglalkozó fejezet megírását vállaltam. 1997-ben készült el a javított kiadás. A könyvet a hazai közgazdasági egyetemeken és főiskolákon használják, azóta tudtommal nyolc kiadást ért meg. Az volt a célom, hogy a hallgatókkal a legújabb eredményeket könnyen tanulható módon ismertessem meg, s a diákok a gazdaság minden ágáról képet kapjanak. A terjedelmi korlátok miatt sajnos röviden kellett fogalmaznom, ám az eddigieknél sokrétűbb képet kaphattak az egyetemisták a középkori magyar gazdaságtörténetről. Szerencsés, hogy a kötet végén fogalomgyűjtemény található meg.

Szerencsém volt, ugyanis fejezetemet javításaim után szívességből átnézte Kubinyi András professzor. 1997-ben a MTA Gazdaságtörténeti Albizottsága vitát rendezett a Corvinus Egyetemen a könyvről. Az általam írott fejezethez Székely György akadémikus és Gecsényi Lajos szólt hozzá (elismerően). Fejezetet kaptam mind a Kállay István mind pedig a Bertényi Iván professzorok által szerkesztett Történelem segédtudományai c. tankönyvekben (Történeti éghajlat, Egyéb történelmi segédtudományok c. írásaim jelentek meg bennük). Mind a három tankönyv úttörő vállalkozás volt. A két segédtudományi tankönyvben általam kidolgozott tudományágak többsége nem tartozott a hagyományos értelemben vett segédtudományokhoz, így tankönyvekbe sem került be.

Mint említettem, 1990 – 1998 között tanítottam a Debreceni Egyetemen. 2001/02 tanévben a BGF Kereskedelmi és Vendéglátóipari, Idegenforgalmi Főiskolai Karán a kísérleti távoktatásban a *Művelődéstörténet* tárgy tutorának kértek fel (Jusztin Márta főiskolai tanár).

Munkahelyemen részt vállaltam az egyetemi előkészítésben is. Hallgatóként a Studium generale-n tanítottam. A 80-as évek első felében a Pedagógusok Szakszervezete előkészítő kurzusát irányítottam illetve szerveztem. A 80-as évek második felében és a 90-es évek elején a kari FEB-nek voltam a vezetője, szerveztem a nyári kurzusokat. A 90-es évek közepén tanítottam az un. 0. évfolyamosokat.

1979 óta rendszeresen járok OTDK Konferenciákra (kísérő tanárként, felkészítő tanárként, zsűri tagként). Az 1983-ban az ELTE BTK által szervezett konferencia szervező bizottságának tagja voltam, a konferencia kötetét én szerkesztettem. Többször (1985, 1987, 1991, 1995, 2001, 2003, 2007, 2009) lettem szak zsűri tagja, 1991-ben elnöke voltam az egyik zsűrinek. Ritkán indult hallgatóm OTDK-n. Közülük a nyolcvanas években egy valaki kétszer szerzett harmadik helyezést. Az 1991-ben első díjat nyert *Nógrády Árpádot* (Debreceni Egyetem hallgatóját) én készítettem fel.

Mint már szóltam róla, 2008-ban habilitáltam.

III.

Oktattam nyári egyetemen. 1990 és 1992 között tanítottam a Debreceni Egyetem Ady Akadémiáján, amelyre határon túli magyar fiatalokat vártak. 2002 és 2005 között tanítottam az ELTE Jogi Kar nyári egyetemén, amit a határom túli magyar ajkú középiskolások számára szerveztek.

Rendszeresen veszek részt nemzetközi konferenciákon. Pl. 2000-ben Tirolban bányászattörténeti, 2001-ben Weimarban sőtörténeti konferencián tartottam előadást. 2003-ban Varsóban lengyel – magyar történész kollokviumon vettem részt (Zsoldos Attilával, Veszprémy Lászlóval). 2004-ben a Római Magyar Akadémia Fraknoi emlékkonferenciáján tartottam előadást. 2005-ben a CEU-n a királynéi intézményről szervezett műhelykonferencián vettem részt. 2005-ben Kolozsvárott várostörténeti konferencián, 2006-ban Gyulafehérvárott Hunyadi Jánossal foglalkozó rendezvényen, 2007-ben Nagyváradon a „Sigismund de Luxemburg” c. konferencián, 2008-ban Kolozsvárott a Mátyás királyról rendezett konferencián tartottam előadást. Utóbbi három rendezvény tudományos tanácsának a tagjává is választottak. 2008-ban a magyarországi nemzetközi Mátyás konferenciákon (Budapest, Debrecen) is előadásokat tartottam (németül). A szlovákiai Gömörben 2008 őszén nemzetközi előadói konferenciát szerveztek Hunyadi Mátyásról, ahol szintén előadtam. Ugyanebben az évben a Lengyel Levéltáros Egyesület Bochniába szervezett rendezvényén adtam elő. 2009-ben a Nemzetközi Tudomány- és Technikatörténeti Világkongresszuson adtam elő. Az említett nemzetközi rendezvényeken üléseket illetve szekciókat is vezettem. Sikerült jó kapcsolatokat kialakítanom a romániai (magyar és román) illetve szlovák kollégákkal. Megemlíthetem, hogy két alkalommal a nagyváradi római katolikus püspökség által szervezett konferencián is tartottam előadást (magyarul): Fraknoi Vilmos, Mátyás király.

Részt vettem a Román-magyar történész vegyes bizottság munkájában. 1994-ben a bukaresti tanácskozásán a középkori Erdély városfejlődéséről tartottam előadást. 2006-ban *Bányászat és természet a középkori Magyarországon* címmel a vegyesbizottság budapesti ülésén tartottam referátumot. Eme ülések révén kerültem kapcsolatba romániai kutatókkal, köztük Paul Niedermaier akadémikussal, a szebeni várostörténeti intézet vezetőjével.

A 90-es évek közepén néhány alkalommal kandidátusi bizottságok titkára voltam (Köblös József, Bak Borbála, Teke Zsuzsa, Oborni Teréz). Teke Zsuzsa disszertációja előopponensének is felkért (1994). A MTA doktora eljárásban összesen két alkalommal (középkori történelemmel foglalkozó disszertációk védésekor) láttam el a bizottság titkára feladatát (Engel Pál – 1994, Zsoldos Attila – 2004.). Karunkon 1999-ben Érszegi Géza, 2000-ben Gecsényi Lajos, 2010-ben pedig Pandula Attila habilitációs bizottságának voltam a titkára. 2009-ben a Debreceni egyetemen Bárány Attila habilitációs eljárásában opponense voltam.

A képzés mellett részt veszek a doktori eljárásban is, akár mint vizsgáztató, akár mint bizottsági tag illetve akár mint opponens (sokszor egyszerre több feladattal is). Megpróbálkozom azon, főként középkori történelemmel foglalkozó doktoranduszok listájának az összeállításával, akiknek az eljárásában 1997/98 óta részt vettem illetve részt veszek (zárójelben jelzem munkahelyüket). ELTE: Tringli István (MTA Történettudományi Intézet, opponens), Csukovits Enikő (MTA Történettudományi Intézet), Szende Katalin (Közép-Európai Egyetem), Süttő Szilárd (Miskolci Egyetem, opponens), Gyöngyössi Márton (Nemzeti Erőforrások Minisztériuma, opponens), Tóth Csaba (Magyar Nemzeti Múzeum, opponens), Szlancsok Margit (ELTE), Végh András (Budapesti Történeti Múzeum), Marius Diaconescu (Bukaresti Tudományegyetem), Tóth Krisztina (ELTE, opponens), C. Tóth Norbert (Magyar Országos Levéltár/ MTA-Szegedi Egyetem Medievisztikai Kutató Csoport , opponens), Szende László (Magyar Nemzeti Múzeum, opponens), Simon Zsolt (Román Tudományos Akadémia Lucian Blaga Kutató Intézete, Marosvásárhely, opponens), Dreska Gábor (ELTE), Körmendi Tamás (ELTE, opponens), Körmendy Lajos (Magyar Országos Levéltár, opponens), Halász Éva (MTA-Szegedi Egyetem Medievisztikai Kutató Csoport, opponens), Ráday Pál (nyugdíjas), Magyar Károly (Budapesti Történeti Múzeum), Kertész Balázs (OSZK), Skorka Renáta (MTA Történettudományi Intézet, opponens), Botlik Richárd (tanár, Szilvásvárad), Bubno Hedvig (Károli Egyetem BTK). A Debreceni Egyetemen a következő doktoranduszok eljárásában vettem részt: J. Újváry Zsuzsanna (PPKE), Kóta Péter (PPKE, opponens), Bagi Dániel (Pécsi Tudományegyetem, opponens), Pósn László (Debreceni Egyetem), Györkös Attila (Debreceni Egyetem), Zágorhídy Czigány Balázs (Vasvári Múzeum), Nógrády Árpád (MTA Történettudományi Intézet), Rác György (Magyar Országos Levéltár/PPKE), Horváth Richárd (MTA Történettudományi Intézet), Kordé Zoltán (Szegedi Egyetem), Kristóf Ilona (Egri Főiskola, opponens), Bariska István (Kőszeg Város Levéltára), Czövek Zoltán (Debreceni Egyetem, opponens), Gulyás László Szabolcs (Debreceni Egyetem, opponens), Mészáros Orsolya (ELTE Régészettudományi Intézet), Szálkai Tamás (Hajdú-Bihar megyei Levéltár), Miskolci Egyetemen Tózsza Rigó Árpádot (Miskolci Egyetem) vizsgáztattam, míg a Közép-Európai Egyetemen Pakucs Mária MA értekezésének (Nicolai Iorga Történettudományi Intézet, Bukarest) voltam előopponense.

1997 óta összesen 43 személynek (szakmánk megbecsült kutatói) a doktori eljárásában vettem részt, 18 esetben voltam opponens. Jelenleg két védésre váró disszertációról készítettem el az opponensi véleményt (Keglevich Kristóf, Spekner Enikő - ELTE) s még 6 folyamatban lévő eljárásban veszek részt az ELTE-n (Sölch Miklós, Török Márta, Laczlavik György, Urbán Máté, Belényesy Károly).

2007-ben meghívást kaptam arra, hogy a Miskolci Egyetem akkor tervezett Történettudományi doktori iskolájának külső tagja legyek.

Könyveket, tanulmányokat lektoráltam. Közülük fontosnak tartom megemlíteni, hogy *Eike von Repgow: A Szász tükrök* c. művét (megjelent 2005) illetve a *Schwabenspiegel* magyar kiadását (sajtó alatt) lektoráltam. Mind két mű magyarországi megjelentetését Blazovich László kezdeményezte. A Nap Kiadó javaslatomra jelentetett meg reprint kiadásban illetve újból több régebbi történeti munkát (pl. *Scriptores rerum Hungaricarum I-II.*, Karácsonyi János: *A magyar nemzetségek*, Hóman Bálint: *A magyar királyság gazdaságpolitikája* Károly Róbert korában, Bolla Ilona: *A jogilag egységes jobbágyságról*).

1995 – 96-ban Kovacsics József professzor konferencia sorozatot indított el Magyarország történeti demográfiája címmel. Bekapcsolódtam a rendezvény-sorozat szervezésébe, és az 1301 és 1526 közötti résznél előadást vállaltam. 2008-ban részt vettem az ELTE által rendezett nemzetközi Mátyás konferencia szervezésében, s az előadásokat közreadó kötet egyik szerkesztője vagyok.

2000-ben léptem be Kubinyi András javaslatára a Nemzetközi Sótörténeti Társaságba (CIHS), s kerültem kapcsolatba a sajnos korán elhunyt *Rudolf Palme* professzorral (Innsbrucki Egyetem). 1989-ben a MTA Demográfiai Albizottságában tartottam előadást (*Erdélyi szászok demográfiai viszonyai a középkor végén*). Tagja vagyok a MTA Gazdaságtörténeti albizottságának, alapító tagja lettem a MTA újjászervezett Várostörténeti Albizottságának. 2008 végén választottak be a MTA II. Osztálya Történettudományi Bizottságába.

2000-től 2009 végéig tagja voltam a *Turul* c. tudományos folyóirat szerkesztő bizottságának (a szerkesztésbe már 1999 második felében bekapcsolódtam), ahol arra törekedtem, hogy minél több magas színvonalú írást lehessen megjelentetni. Támogattam a fiatalokat. Magam is sokat publikáltam ebben az orgánumban (elsősorban recenziókat). Buza János és J. Újváry Zsuzsanna mellett sorozatszerkesztője vagyok a *Gazdaság- és Társadalomtörténeti kötetek* c. sorozatnak. Több tanulmánykötetnek voltam szerkesztője.

Több hazai tudományos társaság tagjai közé tartozom: Magyar Történelmi Társulat, Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság, Magyar Levéltárosok Egyesülete (utóbbinak alapító tagja). Romániában 2002-ben léptem be az Erdélyi Múzeum Egyesületbe. A Magyar Történelmi Társulat Igazgató Választmányának 1995 és 1999 között voltam tagja. 2007-ben a közgyűlés a társulat Számvizsgáló Bizottságába választott be. 2005-ben a Heraldikai és Genealógiai Társaság elnökségi tagja lettem, 2009-től választmányi tagja vagyok. Tagja vagyok a MTA köztestületének (azonosító: 08368, adatbázisban még kandidátusként). 2001

és 2007 között két cikluson keresztül tagja voltam az ELTE BTK kari tanácsának, ahol az egyik bizottság (Programok véleményezése) munkájában vettem részt.

Alkalmanként az OTKA bizottság felkért szakértőnek. 2004-ben részt vettem a NKA felsőoktatási tankönyvek részére támogatást odaítélő bizottság munkájában.

Rendszeresen tartottam történelem népszerűsítő előadásokat az országban. 1997-ben és 2000-ben pl. a Rubicon folyóirat által szervezett előadás sorozaton tartottam előadást (Anjou-kor gazdaságáról, középkori borkereskedelemről).

Arra törekedtem és törekszem, hogy egyetemi oktatóként sem szakadjak el a közoktatástól. Ezt most, amikor oly sokszor változik a közoktatás, lényegesnek vélem. Ezért vállaltam rendszeresen középiskolai tankönyvek bírálatát. 1993 és 2003 között az Oktatási Minisztérium Tankönyv- és Taneszköz Irodája számára tankönyvvé nyilvánításhoz készítettem bírálatokat. 1999-ben elvégeztem az ebből a célból indított tanfolyamukat.

Érettségi elnökségre való felkérést már a 80-as években elfogadtam. 2000-től folyamatosan látok el érettségien elnökségi feladatokat. 2004-ben történelemből végeztem el az emelt szintű érettségire előkészítő kurzust (Sulinova, 12153/2004.sz. diploma), így 2005-től emelt szinten is vállalom érettségi elnöki megbízást.

1991 óta vagyok az Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny történelem bíráló bizottságának a tagja, s több téma meghirdetése, előkészítése fűződik hozzám.

Középiskolai vetélkedőkön rendszeresen vállalom bíráló bizottsági tagságot. Többször jártam Nagyváradon, ahol az Ady Endre Líceum Erdély egészére kiterjedő középiskolai versenyén, amelyen magyarországi oktatási intézmények is részt vettek, a bíráló bizottság elnöke voltam. 2008. áprilisában a Mátyás királyról szóló vetélkedőn illetve rendezvényen való részvételre kértek fel. Ezen kívül Zsigmondról, Mátyás királyról tartottam előadást diákoknak Váradon.

2003 augusztusában a Kossuth Klub és a francia CIFE szervezet közös nyári egyetemén francia nyelvű előadást tartottam (*Les nationalités de la Hongrie médiévale*) majd az azt követő, az egész délelőtti ülést igénybe vevő francia nyelvű vitát vezettem.

Mint említettem 1997-ben Széchenyi Professzori ösztöndíjat nyertem el, illetve munkámért 2001-ben a Honvédelmi minisztérium pénzjutalomban részesített.

Budapest, 2010. november 25.

Dr. habil. Draskóczy István DSc.

egyetemi docens